

מערכת החינוך 2030

סקירת מדיניות בעולם |
מעורבות ושיתוף ההורים

תוכן עניינים

1.....	סקירת מדיניות בעולם מעורבות ושיתוף ההורים
3	1. מבוא
4	2. תובנות מרכזיות מהניתוח
7	3. סקירת המדינות המפורטת
7.....	סקוטלנד
12.....	אוסטרליה
16.....	קנדה – אונטריו
18.....	ארצות הברית - מרילנד
23.....	סינגפור
23.....	צרפת
24.....	נורבגיה
26	4. ביבליוגרפיה

1. מבוא

כחלק מהעבודה המחקרית שבוצעה במסגרת התהליך לגיבוש תכנית לשיפור הקשר של הגורמים במערכת החינוך עם ההורים, בוצעה סקירת מסמכי מדיניות בנושא הורים ממדינות שונות בעולם. מטרת סקירה זו הייתה למידה ממדינות אחרות על דגשים וכיוונים אפשריים במדיניות שיתנו השראה בחשיבה ושייטת בגיבוש העקרונות וההמלצות האסטרטגיות בהמשך.

הסקירה כללה מסמכי מדיניות ממדינות שונות, חלקם ייעודיים לנושא הקשר עם הורים וחלקם מסמכים רחבים יותר שההורים הם רק חלק מהם. כמו כן, חלק מהתכניות הן ברמה הלאומית, חלק בשלטון המקומי (state) במדינות פדרליות או מחוז), וחלק בשתייהן.

המדינות שנבחנו הן:

1. סקוטלנד
2. אוסטרליה
3. קנדה – אונטריו
4. ארצות הברית – מרילנד
5. סינגפור
6. צרפת
7. נורבגיה

בסקירה ניתן דגש על היבטי-על כמו עקרונות מדיניות, חזון ומטרות, ופחות על מודלים ומהלכים אפשריים – שייסקרו בהמשך.

המסמך כולל שני חלקים: (1) תובנות מרכזיות מהניתוח, ו-2) פירוט של נושאים בולטים בכל אחת מהמדינות. בשלב הבא, נבצע אינטגרציה בין מסמך זה לבין עבודות המחקר הנוספות, ונגבש תובנות-על אינטגרטיביות לדיון.

2. תובנות מרכזיות מהניתוח

קיימות ואריאציות שונות בעולם לאופן שבו באה לידי ביטוי מדיניות הקשר של מערכת החינוך עם ההורים

תכניות אסטרטגיות לגבי הקשר עם ההורים – הכוללות לרוב עקרונות, חזון ומטרות, ולעיתים גם הנחיות או פרקטיקות מומלצות למימוש קיימות במגוון מדינות. התכניות יכולות להיות ברמה הלאומית או ברמה המקומית, מיועדות לכלל הגילאים או ממוקדות גיל (הגיל הרך לעומת בית הספר).

המדיניות יכולה לבוא לידי ביטוי גם באמצעות חקיקה. בסקוטלנד ובארה"ב שנבחנו במסמך זה, קיימת חקיקה לאומית המחייבת את הרמות שמתחתיה (מחוז בסקוטלנד ו-state בארה"ב) לגבש אסטרטגיה פורמלית ומגדירה מספר הנחיות לגבי האופן שבו נדרש לעשות זאת ו/או הנושאים שהיא צריכה לכלול. בארה"ב המדיניות המוסדרת של ה-state היא גם תנאי לקבלת תקציבים.

במקרים מסוימים, כמו בצרפת ובנורבגיה, ההתייחסות לקשר של ההורים עם מערכת החינוך הינה חלק מתכניות נרחבות יותר העוסקות בהורים ובדרכים בהן ניתן לתמוך בהם.

כל התכניות מציבות במרכז את טובת התלמיד

כל המדינות שנבחנו אוחדות בגישה לפיה **מטרת הקשר של המערכת עם ההורים היא קידום טובת הילד:** חינוכו, אופן הלמידה שלו והישגיו.

נמצאו גם מטרות נוספות לקשר, המוצגות באופן פחות בולט:

- **שוויון וקידום אוכלוסיות חלשות –** למשל, החוק בסקוטלנד מגדיר כי האסטרטגיות של המחוזות צריכות להתייחס לאופן שבו יקודם שוויון הזדמנויות. כמו כן, קיימים בתכניות האסטרטגיות דגשים להסרת מכשולים המגבילים את מעורבות ומחויבות ההורים, למשל מכשולי שפה.
- **חיזוק הקהילה –** למשל, התכנית האוסטרלית מציינת כי נדרשות "פעילויות שמשפרות את איכות החיים בקהילה תוך כדי שימור וכיבוד התרבות והמסורת הקיימת באותו קהילה". חיזוק הקהילה גם מאפשר להורים לקבל תמיכה נוספת על זו של המערכת ממשפחות אחרות או מגופים הפועלים בה, וזו תורמת בעקיפין לחיזוק יכולתם לסייע לילדים.

כל התכניות תופשות את ההורים (או המשפחות) כשחקן מרכזי ורצוי, ונותנות דגש לסיוע של ההורים

במהלך החינוכי המתבצע מחוץ לבית הספר

המדינות מכירות בהשפעות ההדדיות של המסגרת החינוכית ושל הבית על הילדים, ומתייחסות להורים כאל שותף טבעי, ולעיתים אף כמחנך הראשוני והמתמיד ביותר של הילד. מעבר לכך, ישנן מדינות המדגישות כי להורים ולמסגרת החינוכית יש אחריות משותפת הן לחינוך של הילד והן לבניית הקשר ביניהן. למשל, החזון של אוסטרליה אומר כי "משפחות ובתי ספר צריכים לעבוד יחד כשותפים כדי לחנך את הילדים והנוער",

והאסטרטגיה של צרפת מעודדת את ההורים לבנות שותפות עם צוותי החינוך כדי לתמוך בהצלחה האקדמית ובהישגים של התלמידים". משום כך, קיימת חשיבות גם לגיבוש מדיניות משותפת.

חלק ניכר מהתכניות מתייחסות באופן ספציפי **לצורך בחיבור בין הלמידה בבית ללמידה בבית הספר**, לרבות החשיבות שביצירת סביבת למידה תומכת, הצבת שאיפות גבוהות, וניצול התרומה השונה ששני הצדדים יכולים לספק. למשל סינגפור מנחה את ההורים ליצור סביבה ביתית שתאפשר לילד ליהנות מקריאה.

חלק ניכר מהמסמכים מדגיש גם את הקהילה כשחקנית חיונית במערכת היחסים, הן כבעלת צרכים ייחודיים המשפיעים על אופי הקשר והן כמשאב להורים ולבתי הספר (באמצעות עסקים מקומיים, עמותות, אוניברסיטאות וכו'). ה-Belief Statement של מרילנד לדוגמה מציינת כי "מעורבות ההורים הינה האחריות המשותפת של משפחות, בתי הספר והקהילה", ומדגישה את החשיבות של כל המסגרות שהילד נמצא בהן – פורמליות ולא פורמליות – על פני רצף הגילאים.

המסמכים דנים בבניית מערכת יחסים חיובית, ופחות בנטרול קונפליקטים

הקשר מתואר במטרות של המסמכים השונים כהדדי, אמפתי, בעל תקשורת טובה, כולל אמון וכבוד, ומאפשר הזדמנויות למעורבות ובחירה בין מגוון אפשרויות. כל זאת בהתאם לנושאים בהם עוסקת הספרות המחקרית.

התייחסות לקונפליקטים או לאנטגוניזם של הצדדים מופיעה רק מעט ובקצרה יחסית. סקוטלנד מנחה בחוק על מנגנון לטיפול בתלונות של הורים (מנגנונים כאלו פועלים במדינות נוספות). כמו כן, בנורבגיה מצוין שאחת החובות של גני הילדים כלפי ההורים היא לעשות מאמץ לא לייצר קונפליקט בין הדרישות של הצוות החינוכי מהילדים והדרישות של המשפחה מהילדים. לעומת זאת, סינגפור מציגה גבולות להורים, כמו בדיקת שיטת התקשורת המועדפת על מורים (כי הם לא נדרשים לשתף את מס' הטלפון הנייד שלהם), או הבנה שמורים לא יכולים להגיב לפניות מידית.

נושא השותפות בקבלת החלטות מופיע, אך מעט יחסית. התכנית האוסטרלית מציינת כי "להורים יש זכות להיות גורם מייעץ בקבלת החלטות הנוגעות לילדים שלהם" ומציעה לפתח נהלים בית ספריים באמצעות צוותים הכוללים הורים. כמו כן, מרילנד מציינת כי "צריך לתמוך בפיתוח מנהיגות הורים ובשילובם בקבלת החלטות ובפיתוח ובתכנון תכניות ומדיניות".

המדינות מכירות בכך שיש לספק תמיכה והכשרה לצוותים החינוכיים ולהורים

התכניות כוללות הכרה בכך שנדרש במסגרות החינוכיות הון אנושי אשר יהיה מסוגל להוביל את הקשר, מה מצריך הכשרה מתאימה. למשל, בתכנית של מחוז Aberdeenshire שבסקוטלנד אחד האלמנטים הבולטים על מנת לממש את המטרות הוא "שיפור הכישורים של מנהיגי המסגרת החינוכית, צוותי החינוך והצוותים התומכים". גם במרילנד נכתב כי "מחלקת החינוך הממלכתית במרילנד, מערכות בתי ספר אזוריות ובתי ספר חייבים לספק הכשרה מתמשכת כדי שההורים והמורים יוכלו להיות שותפים מלאים, לקבל החלטות מושכלות ולתמוך באופן אפקטיבי בילדים".

המדינות מכירות גם בכך שההורים זקוקים לתמיכה ולכלים. למשל, סקוטלנד מגדירה כי נדרש "לבנות את היכולת של ההורים, לנצל את מומחיותם ולתמוך בהם באופן שיאפשר להם להיות מעורבים ומחויבים ללמידת הילדים".

עם זאת, **מדינות שונות רואות באופן שונה את מידת האחריות שלהן להדרכת ההורים.** מרילנד מחזיקה בגישה חריגה הגורסת כי צריך לא רק לתמוך ביוזמות שמחזקות ומעודדות את תפקיד הורים כמחנכים ראשונים, אלא אף לתמוך ביוזמות שמעודדות הורים לקדם את תחומי העניין שלהם והקריירה שלהם (כי אלו משפיעים בתורם על הישגי הילדים). לעומת זאת, נורבגיה מבהירה כי למרות שחלק מבתי הספר נותנים הדרכה להורים, לא חלה חובה על מוסד הלימודים לתת הדרכה כזו. כמו כן, המורים לא אחראים לדאוג לכך שההורים יעקבו אחר התוצאות וההישגים של הילדים.

3. סקירת המדינות המפורטת

סקוטלנד

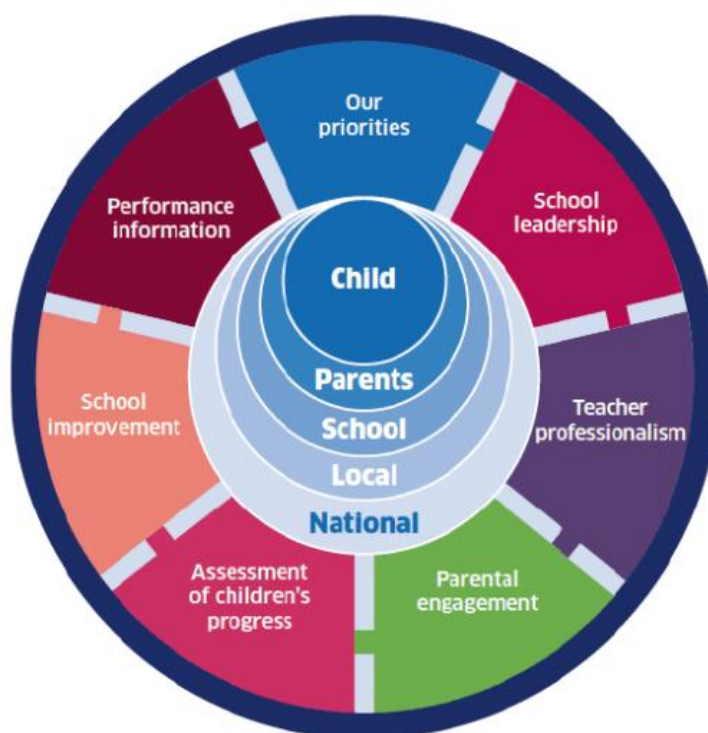
חשיבות נושא הקשר של מערכת החינוך עם ההורים בסקוטלנד מתבטאת כיום בדרכים שונות: מסגרת חוקתית, תכניות לאומיות, תכניות של הרשויות המקומיות ויזמות של בתי ספר ושל הורים.

התכנית לשיפור לאומי בחינוך

במסגרת התכנית לשיפור לאומי בחינוך הנקראת National Improvement Framework, מעורבות ההורים מזהה כאחד מ-7 הגורמים להשגת מציאות ושוויון בחינוך.¹

תרשים 1 – הגורמים המניעים מציאות ושוויון בחינוך

מתוך ה- 2019 National Improvement Framework and Improvement Plan

¹ <https://education.gov.scot/scottish-education-system/policy-for-scottish-education/developing-the-education-profession/Parental%20engagement%20and%20family%20learning>

² <https://www.gov.scot/publications/2019-national-improvement-framework-improvement-plan/pages/6/>

חקיקה ייעודית

ה-"Scottish Schools (Parental Involvement) Act 2006" מגדיר את החובות של משרד החינוך ברמה הלאומית, ושל מינהלי החינוך במחוזות (Educational Authorities) ברמה המקומית, בנוגע לשיתוף הורים במערכת החינוך. ברמה הלאומית, חלה חובה על שרי החינוך לקדם את מעורבות ההורים בבתי ספר ציבוריים, אך לא קיים פירוט נוסף על אופן שבו המשרד צריך לקדם את הנושא.

ברמה המקומית, החוק מחייב את המחוזות לפתח וליישם אסטרטגיה בנושא מעורבות הורים הכוללת גם תהליך התמודדות עם תלונות.³

לגבי האסטרטגיה המקומית, החוק מנחה כי:

- האסטרטגיה צריכה לקדם את מעורבות ההורים בבתי הספר הציבוריים.
- בהכנת האסטרטגיה, המחוז צריך להתייחס לדרך שבה היא **תקדם שוויון הזדמנויות**.
- אחת לתקופה יש לבחון את האסטרטגיה ולעדכן אותה במידת הצורך.
- בהכנת האסטרטגיה, **יש להתחשב בדעות של מספר גורמים**: הורי הילדים בבתי הספר הציבוריים, התלמידים בבתי הספר הציבוריים, כל מועצות ההורים, וכל בעלי העניין.⁴

התכנית הלאומית למעורבות הורים

ברמה הלאומית, בנוסף לחקיקה המנחה על הכנת התכניות המקומיות, קיימת גם תכנית לאומית הנקראת "Learning together, Scotland's national action plan on parental involvement, parental engagement, family learning and learning at home 2018-2021".

התכנית הלאומית "Learning Together" בנויה באופן הבא:⁵

1. עקרונות כללים העומדים בבסיס המסמך וחזון.
2. מטרות המחולקות לפי נושאים שונים, כאשר עבור כל מטרה המסמך נותן המלצות ליישום ברמה הלאומית וברמה המקומית, וכן דרכי פעולה עבור הורים, מורים ומנהלים. עבור חלק מהמטרות מופיעות דוגמאות ו- case studies של תכניות ספציפיות. הנושאים הם:
 - א. מעורבות הורים
 - ב. מחויבות הורים ולמידה משפחתית בבית

³ National Parent Forum of Scotland, Review of the impact of the Scottish Schools (Parental Involvement) Act 2006

⁴ Scottish Schools (Parental Involvement) Act 2006:

<http://www.legislation.gov.uk/asp/2006/8/crossheading/involvement-ambitions-objectives-and-performance>

⁵ Scottish Government, "Learning together" Scotland's national action plan on parental involvement, parental engagement, family learning and learning at home 2018-2021, (August 2018).

- ג. שוויון והוגנות
- ד. מנהיגות ומיומנויות
- ה. עדויות, פיקוח ושיפור
- 3. הצהרה משותפת של המחוזות לגבי סדרי העדיפויות.
- 4. הצהרה שמסבירה כיצד התכנית תיושם.

עקרונות

השתתפות ומעורבות ההורים הם לא מטרה בפני עצמה בסקוטלנד, אלא **אמצעי לתמיכה בלמידה**. התכנית הלאומית למעורבות הורים מתבססת על שלושה עקרונות:

- **הצרכים והמניעים של הילדים והמשפחות** הם אלו שצריכים לקבוע את סדרי העדיפויות.
- **ההורים הם הממנכים הראשיים של הילדים**.
- מערכות היחסים בין המשפחות וצוותי החינוך העובדים עם הילדים צריכות להיות **חיוביות** – מבוססות אמון, כבוד הדדי ושותפות.

חזון

החזון המנחה של האסטרטגיה הלאומית הוא שכל **ההורים והמשפחות צריכים לקבל את התמיכה המתאימה על מנת לאפשר להם להיות מעורבים ושותפים בחינוך הילד לאורך כל מסע הלמידה**.

התכנית הלאומית מכוונת:

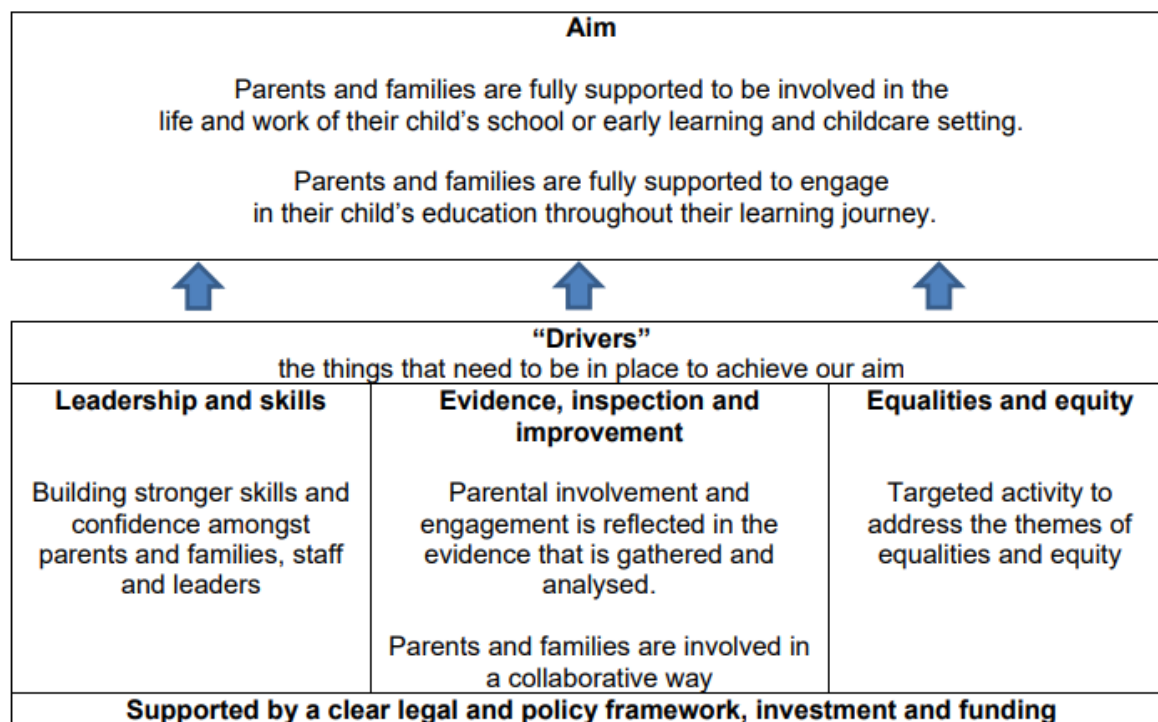
- להבטיח **תמיכה מלאה בהורים על מנת שיהיו מעורבים** בחיים ובלימודים של הילדים, גם במסגרות לגיל הרך וגם בבית ספר.
- **לעודד ולתמוך בשיתופי פעולה** בין צוותי החינוך, ההורים והמשפחות.
- לתת **תמיכה מתאימה להורים כך שהם יוכלו להיות מחויבים** ללמידה של הילדים.
- להרחיב **הנגישות של המשפחות להזדמנויות למידה משפחתיות** שתואמות את הצרכים של המשתתפים.
- לשפר את **איכות התקשורת** בין הורים, משפחות וצוותי החינוך.
- לשפר את **הכישורים והמיומנויות** של מנהיגי המסגרת החינוכית, צוותי החינוך והצוותים התומכים.

בכדי להשיג מטרות אלה יש לעבוד על שלושה גורמים מניעים שונים:

- **מנהיגות ומיומנויות** – לחזק מיומנויות וביטחון עצמי בקרב הורים, משפחות והצוות החינוכי.
- **עדויות, פיקוח ושיפור** – איסוף וניתוח נתונים המודדים השתתפות ומעורבות הורים.
- **שוויון והוגנות** – פעילויות ממוקדות להתמודדות עם סוגיות של אי שוויון.

הממשלה הסקוטית עובדת עם שותפים מרכזיים ברמה הלאומית, המקומית והאזורית בכדי לפקח ולהעריך את התקדמות התכנית בין 2018-2021.

תרשים 2 – החזון והגורמים המניעים מתוך התכנית הלאומית של סקוטלנד "Learning Together"

מטרות

להלן המטרות שהוגדרו תחת 5 הנושאים:

א. מעורבות הורים:

- **חיזוק הנוכחות ההורית** בחיים ובלימודים של הילדים, גם במסגרות לגיל הרך וגם בבית ספר.
- **הרחבת ההזדמנויות לכל ההורים לשתף פעולה** בכל רמה של מערכת החינוך.
- **שיפור התקשורת עם הורים ועם משפחות.**
- **תמיכה בלמידה ובמסגרות לגיל הרך**, בבתי הספר ובהורים באופן שתאפשר להם **לנצל את ההזדמנויות שבטכנולוגיות מידע** כדי לשפר את המעורבות והמחויבות ההורית.
- **הרחבת ההזדמנויות של הורים ומשפחות להתנדב בבית הספר או בגן.**

ב. מחויבות הורים ולמידה משפחתית בבית:

- **לשפר את התמיכה בהורים ובמשפחות כדי לסייע להם להיות מחויבים (engaged) ללמידה ולהתפתחות הילד.**
- **להגביר את הנגישות של משפחות להזדמנויות ולתכניות ללמידה משפחתית.**

ג. שוויון והוגנות:

- **עבודה משותפת להתמודדות עם מכשולים שמגבילים את מעורבות ומחויבות ההורים.**

ד. מנהיגות ומיומנויות:

- קידום מיומנויות בקרב צוותי החינוך הקשורות למעורבות הורית, מחויבות הורית ולמידה משפחתית.
- בניית היכולת של ההורים, ניצול מומחיותם ותמיכה בהם באופן שיאפשר להם להיות מעורבים ומחויבים ללמידת הילדים.

ה. עדויות, פיקוח ושיפור:

- הבטחת מעורבות ומחויבות הורית במדיניות, בפעילויות ובתהליכי המדידה.
- סיפוק מימון נאות למעורבות ומחויבות הורים ברמה הלאומית, המקומית והבית ספרית.

דוגמא לתכנית מקומית – מחוז Aberdeenshire

התכנית האסטרטגית לשילוב הורים במחוז Aberdeenshire נקראת "Parental Involvement and engagement Strategy and Action Plan 2018-2021" ונכתבה על בסיס העקרונות וההנחיות שבתכנית הלאומית "Learning together"⁶.

המסמך מחולק לשני פרקים מרכזיים:

1. מטרות:

- א. עקרונות (הזהים לתכנית הלאומית)
- ב. חזון, ערכים ויעדים
- ג. הצגת הכוונה לגיבוש אמנת הורים
- ד. פירוט הגורמים האחראים על יישום התכנית
- ה. פירוט שלבים שונים בגיבוש התכנית
- ו. הצגת מנגנון טיפול בתלונות

2. תכנית פעולה – פרקטיקות מפורטות עבור המטרות המוגדרות בתכנית הלאומית "Learning Together", המחולקות לחמישה פרקים (בהתאם לנושאים של התכנית הלאומית).

חזון, ערכים ויעדים

לפי המסמך, אברדנשייר תכבד ותפעל לפי השקפת העולם של הורים כדי לייצר אקלים של אמון, כנות, ושיתופיות וכך תוכל:

- להבטיח שהורים מקבלים התמיכה הראויה כדי להיות מעורבים באופן מלא בחיים ובעולם הלימודים של הילדים (גם במסגרות חינוך הגיל הרך וגם ובבתי ספר).
- לעודד שיתוף פעולה בין צוותי החינוך, הורים ומשפחות.

⁶ Aberdeenshire Council, Parental Involvement and Engagement Strategy and Action Plan 2018-2021 Learning together in Aberdeenshire, live document last revised on 7th February 2019

- להעניק תמיכה ראויה להורים, המאפשרת להם להיות מעורבים בתהליך הלמידה.

בכדי להשיג מטרות אלו מתכננים במחוז:

- להרחיב את הנגישות להזדמנויות למידה משפחתיות שעונות על הצרכים של המשתתפים.
- לעודד מעורבות הורים חיובית ובנוסף לקדם פעילות שמתמקדת בקבוצות הורים ספציפיות, כגון: הורים השייכים למיעוטים אתניים, הורים לילדים עם צרכים מיוחדים, והורים לילדים עם לקויות למידה. פעילויות אלה יכללו בין היתר גישה למסמכים ולתכני הדרכה מתורגמים.
- לקדם בסדרי העדיפויות של סל השירותים הניתנים במחוז את האסטרטגיה ואת תכנית העבודה בנושא מעורבות הורים.
- לשפר את איכות התקשורת בין צוותי החינוך לבין הורים ומשפחות.
- לשפר את הכישורים של מנהיגי המסגרת החינוכית, צוותי החינוך והצוותים התומכים.

במחוז קיימת יחידה ארגונית שנקראת The Parental Engagement Support Hub Aberdeenshire והמורכב משלושה בעלי תפקידים: מנהל שירות, מנהל שיפור איכות ומנהל תמיכה בחינוך. תפקיד הצוות מתמקד בארבעה תחומי מפתח: (1) מדיניות והכוונה (אסטרטגיה ותכנית עבודה), (2) שיתופי פעולה, (3) בניית יכולות (באמצעות יישום התכניות וכן חיזוק התקשורת והייעוץ וההדרכה להורים ואנשי מקצוע, ו-4) קידום למידה משפחתית.

אוסטרליה

האסטרטגיה הלאומית לשילוב ולשיתוף הורים במערכת החינוך מוגדרת במסמך "Family-School Partnerships Framework, A Guide for school and families". מסגרת זאת מגדירה עקרונות כלליים, ערכים ויעדים משותפים שמשמשים את בית הספר הספציפי בפיתוח מדיניות ייעודית לו. לכן, המסמך מהווה משאב עבור מערכות בתי ספר, הורים, מורים, ובעלי עניין אחרים העובדים בפיתוח שיתוף הפעולה⁷.

המסמך כולל:

1. חזון לשיפור שיתופי פעולה בין משפחות אוסטרליות ובתי ספר.
2. עקרונות להנחיית משפחות ובתי ספר בפיתוח שיתוף הפעולה.
3. רשימה של 7 ממדים מרכזיים של שיתופיות יעילה בין המשפחות לבתי ספר.
4. מערך של אסטרטגיות המספקות הדרכה מעשית לבתי הספר ומערכות החינוך ביישום ובטיפול שותפות.

⁷ Department of Education, Employment and Workplace Relations. "Family-School Partnerships Framework: A Guide for Schools and Families." (2008).

חזון ועקרונות

החזון העומד בבסיס המסמך הוא שמשפחות ובתי ספר צריכים לעבוד יחד כשותפים כדי לחנך את הילדים והנוער. קיימים 11 עקרונות העומדים בבסיס שותפות אפקטיבית בין בתי ספר למשפחות:

1. כל המשפחות ובתי הספר רוצים את הטוב ביותר עבור ילדיהם.
2. לכל הילדים יש את הזכות לממש את הפוטנציאל שלהם.
3. המשפחות הן המחנכות הראשונות והמתמידות של הילדים.
4. בתי ספר אפקטיביים יוצרים סביבת למידה מטפחת ותומכת.
5. משפחות ובתי ספר מעריכים הוראה איכותית ומכבדים את הניסיון המקצועי של המורים.
6. משפחות ובתי ספר מכבדים את הגיוון בין המשפחות השונות ומשתמשים בו כמשאב בבניית שותפויות ובבניית הקהילה.
7. שותפות בין בית הספר והמשפחות מתבססת על אחריות, כבוד ואמון הדדי.
8. מנהיגות היא מרכיב מכריע בבנייה ובשימור השותפות.
9. שותפויות בין משפחות לבתי ספר מחזקות את המוטיבציה של התלמידים ואת ההישגים שלהם.
10. שותפויות בין משפחות לבתי ספר מחזקות את הקשר בין בית הספר והקהילה.
11. שותפויות יכולות לכלול את כל הארגונים שתומכים במשפחות ובבתי ספר.

תרשים 3 – החזון והעקרונות מתוך האסטרטגיה הלאומית של אוסטרליה

"Family-School Partnerships Framework"

Vision

Families and schools work together as partners in the education of children and young people.

Principles which underpin effective Family-School Partnerships

1. All families and schools want the best for their children.
2. All children have the right to the opportunity to reach their full potential.
3. Families are the first and continuing educators of their children.
4. Effective schools provide a nurturing and supportive learning environment.
5. Families and schools value quality teaching and respect teachers' professional expertise.
6. Families and schools value the diversity of families and use this as a resource for building partnerships and communities.
7. Family-school partnerships are based on mutual responsibility, respect and trust.
8. Leadership is critical to building, maintaining and renewing partnerships.
9. Family-school partnerships improve student motivation and learning.
10. Family-school partnerships strengthen the connections between schools and their communities.
11. Partnerships can involve all organisations that support families and schools.

מבנים תומכים

בכדי לייצר תנאים המאפשרים שותפויות פורחות ויציבות בין משפחות לבתי ספר, צריך שיהיו מספר מעגלי תמיכה ומבנים תומכים, גם ברמה הלאומית וגם ברמה הבית ספרית:

1. **צוותי פעולה המורכבים מאנשים מבתי הספר ואנשים מהמשפחות**, לצורך: תכנון, ארגון, יישום והערכה של השותפויות.
2. **מדיניות בית ספרית ונהלים** המצהירים במפורש מה הם העקרונות לשיתוף פעולה ושמסלבים פרקטיקות של שיתוף פעולה יעיל.
3. **רשתות תמיכה** המאפשרות לקהילה הבית ספרית לשתף רעיונות, בעיות ושיטות עבודה מומלצות.
4. **נתינת דין וחשבון לקהילה**, דיווח על הצלחות שיובילו לשיפור בשיתוף הפעולה.

המדיניות הלאומית מעודדת בתי ספר וקהילות לבדוק את המבנים התומכים הקיימים, ובמידה ועולה הצורך – לפתח חדשים. פיתוח נהלים חדשים עשוי לכלול הקמת צוות ייעודי לכך המורכב ממנהיגים, מורים, והורים (שמונו על ידי גופי ייצוג הורים) או שימוש בצוות עבודה קיים (הכולל הורים). בכל מקרה, כל שיתוף פעולה מוצלח מערב הורים וצוותי חינוך.

ממדים עקריים בשותפות בין בתי ספר למשפחות

במסגרת שיתוף פעולה בין משפחות לבית הספר מזהים 7 ממדים עיקריים שמנחים את תכנון הפעילויות:

1. **תקשורת חיובית, תדירה, מותאמת אישית ומעשירה** בין שני הצדדים.
 - תקשורת אקטיבית, אישית, תכופה ומותאמת תרבות.
 - בתי ספר יוצאים מגדרם כדי לגרום למשפחות להרגיש רצויות ומוערכות.
 - דו-סטרויות בין משפחות ובתי ספר.
 - תקשורת שכוללת לא רק חילופי מידע אלא גם הזדמנות לבתי ספר ומשפחות ללמוד אחד על השני.
 - מבהירה שמשפחות הן שותפים אמיתיים ויכולות לפתור בעיות גדולות.
 - תקשורת שמגשרת בין תרבויות ושפות.
 - תקשורת שלוקחת בחשבון מגוון תרבותי ושפתי ולא מניחה שכל המשפחות מתקשרות באותה הדרך.
 - תקשורת פתוחה לצרכי ולעמדות המשפחות.
 - תקשורת שמכירה ומכבדת את ה-input של המשפחות.
 - תקשורת רב-ממדית: פורמלית ולא פורמלית, מתרחשת במקומות שונים (בית הספר ומרכזי קהילה אחרים) ומשתמשת בשיטות שונות (פנים אלא פנים, טלפון, אימייל וכו').
2. **חיבור בין הלמידה בבית ללמידה בבית הספר** – הבנת המשמעויות שיש במרחב משותף זה, ומימוש הפוטנציאל שיש בו:
 - הבנה שיש חפיפה בין הבית לבין בית הספר על ידי שני הצדדים.
 - דגש על הקשר בין שותפויות מוצלחות ולמידת הילדים, כולל החשיבות של הצבת ציפיות גבוהות.

- עבודה משותפת של בתי הספר והמשפחות שמטרתה יצירת עמדות חיוביות ללמידה בקרב כל הילדים.
 - הבטחה שמשפחות מיועצות לגבי התקדמות הילד.
 - משפחות ובתי ספר מעריכים ומשתמשים במיומנויות ובידע שהילדים מביאים מהבית לבית הספר ומבית הספר הביתה.
 - משפחות ובתי ספר מזהים ומשתמשים בהזדמנויות למידה בסביבה הביתית.
 - הורים עובדים יחד עם מורים בתהליך קבלת ההחלטות החינוכיות עבור הילד הפרטי שלהם.
 - בתי ספר מקדמים צמיחה אישית של ההורים, למידה ופיתוח מיומנויות חדשות.
3. **בניית קהילה וזהות** – פעילויות שמשפרות את איכות החיים בקהילה תוך כדי שימור וכיבוד התרבות והמסורת הקיימת באותו קהילה.
4. **הכרה מחדש בתפקיד המשפחה** והכרה בהורים כמחנכים הראשונים והמתמידים ביותר של הילדים. זאת באמצעות:
- חקירת טבע תפקידי ההורים והמשפחה בחינוך הילדים כדי להשיג הבנה הדדית.
 - הצעת אסטרטגיות עבור תמיכה משפחתית ועידוד ילדים ללמוד בבית הספר.
 - ארגון סדנאות/ דיונים / פגישות בנושאים כמו אוריינות מילולית וכמותית, עבודה בבית ובכיתה, העלאת החוסן והביטחון וכו'.
 - הבטחה שמשפחות מבינות את מטרות בית הספר, את תכניות הלימודים ואת המטרות החברתיות של בית הספר.
 - הבטחה שבתי הספר מבינים את סדרי העדיפויות של ההורים, המשפחה והקהילה.
 - הבטחה שבתי הספר רגישים לרגישויות של ההורים.
 - הבטחה שבתי הספר מציאותיים, סבלניים ואמיצים.
 - יצירת סביבה בה בתי הספר מראים מנהיגות.
 - סיוע לבתי ספר להיות מקום שבו הורים יכולים לקרוא "שלהם", כולל יצירת תפקידים אמיתיים להורים שבאים לבית הספר.
 - בניית מערכות יחסים.
 - פיתוח מיומנויות כמו תקשורת, שיתופיות וניהול קונפליקטים.
5. **יעוץ בקבלת ההחלטות** – להורים יש זכות להיות גורם מיעץ בקבלת החלטות הנוגעות לילדים.
6. **שיתוף פעולה מעבר לבית הספר** – כולל זיהוי, איתור ושילוב של המשאבים שהקהילה מספקת: עסקים מקומיים, מסגרות טיפול אחרי בית הספר, השכלה גבוהה, עמותות וכו'.
7. **השתתפות** – האנרגיות והמומחיות של המשפחות יכולות לתמוך בתהליך הלמידה: למידה ופעילויות בכיתה או מחוץ לכיתה ומחוץ לבית הספר.

קנדה – אונטריו

מטרת מדיניות המעורבות ושיתוף הפעולה עם ההורים במדינת אונטריו היא לספק תמיכה שתאפשר להורים להיות בקשר אחד עם השני ברמה המקומית. קשר זה יסייע להם לרכוש את הכישורים, הידע והכלים הנדרשים בכדי להיות חלק משמעותי בחינוך ובחיים של הילדים בבית הספר. המסמך, הנקרא Parents in Partnership "A Parent Engagement Policy for Ontario Schools – נכתב כדי לעודד פיתוח best practices. מדיניות זו מקדמת את מחויבות הממשלה הקנדית⁸.

מבנה המסמך:

- חזון של מעורבות ההורים בבתי ספר באונטריו.
- האסטרטגיות הנחוצות למימוש החזון, תוך שימור סדרי העדיפויות החינוכיים של מדינת אונטריו.
- דרכים לזיהוי והסרת הטיות מפלות, אמונות טפלות ומחסומים מערכתיים על מנת להגביר את השתתפות ההורים בבית הספר. בדרך זו הורים יוכלו לתמוך בלמידה של הילדים ולעזור בסגירת הפערים בהישגים.
- נהלים ספציפיים לשיתוף הורים שידועים כבעלי השפעה חיובית על הלמידה ועל ההישגים של התלמידים.
- משימות למשרד החינוך, בתי ספר, מועצות בתי ספר, מועצות הורים ומועצות מעורבות עבור קידום מעורבות הורים.

חזון

החזון העומד בבסיס מדיניות שיתוף הפעולה עם ההורים רואה את הורים כשותפים מוערכים ופעילים בחינוך ילדיהם. לפי החזון, **כל ההורים מודעים להשפעה החיובית של המעורבות שלהם על ההישגים של הילדים**, והתלמידים מקבלים תמיכה והשראה ללמוד בתרבות של ציפיות גבוהות בה **ההורים**:

- **מתקבלים בברכה, מקבלים כבוד, ומוערכים** על ידי קהילת בית הספר, כשותפים בתהליך הלמידה וההתפתחות של הילדים.
- **בעלי הזדמנויות להיות מעורבים** בקהילה החינוכית ולתמוך בהישגים של התלמידים, וכן **יש להם בחירה בין מגוון רחב של אפשרויות** לאופן המעורבות.
- מעורבים באמצעות **תקשורת ודיאלוג מתמשך עם גורמים בבית הספר**, כדי לתמוך בסביבה לימודית חיובית בבית ובבית ספר.
- **מקבלים מידע וכלים חיוניים** כדי להיות חלק מחיי בית הספר.

⁸ Ontario. Ministry of Education. *Parents in Partnership: A Parent Engagement Policy for Ontario Schools*. W. Ross MacDonald School Resource Services Library, 2013.

תרשים 4 – החזון של אונטריו מתוך התוכנית "Parents in Partnership"

Vision

In Ontario's education system, all partners acknowledge the positive impact of parent engagement on student achievement. Students are supported and inspired to learn in a culture of high expectations in which parents:

- are welcomed, respected, and valued by the school community as partners in their children's learning and development;
- have opportunities to be involved, and also a full range of choices about how to be involved, in the educational community to support student success;
- are engaged through ongoing communication and dialogue with other educational partners to support a positive learning environment at home and at school;
- are supported with the information and tools necessary to participate in school life.

אסטרטגיות למימוש החזון

האסטרטגיות כוללות:

1. **קידום אקלים בית ספרי חיובי ומזמין** שבו מעודדים, מעריכים ומקשיבים לעמדות ההורים.
2. **זיהוי והסרת מכשולים** למחויבות ההורים שעשויה למנוע מהורים מסוימים השתתפות מלאה בלמידה של הילדים, ושתשקף את מגוון התלמידים והקהילות.
3. **סיפוק ידע, מיומנויות וכלים** שההורים צריכים כדי לתמוך בלמידת ילדיהם בבית ובבית הספר.
4. **הרחבת התקשורת והפניות היזומות להורים** באמצעות סדנאות, מצגות, כלים ומשאבים על מנת לחלוק מידע ושיטות לתמיכה בלמידה בבית ולמעורבות בבתי הספר.

חקיקה ברמה הפדרלית

מעורבות הורים במערכת החינוך בארה"ב הפכה בשנים האחרונות מ"המלצה בעדיפות נמוכה" לחלק מרכזי ברפורמות החינוך. מדיניות שילוב ההורים מוגנת ומפורטת בחוק הפדראלי הנקרא "Title I of ESEA (Elementary and Secondary Education Act)".

החוק מחייב את מינהלי החינוך ברמת המדינה (state) לגבש מדיניות כתובה של שיתוף פעולה עם הורים (תוך התייעצות עם הורים וילדים), על מנת לקבל תקציב ייעודי ליישומה ממשרד החינוך הפדראלי. המדיניות צריכה להיות מתואמת עם תכניות אחרות הקיימות במינהל החינוך (תכניות לגיל הרך למשל), ומינהל החינוך של המדינה רשאי לפקח על בית הספר כדי לבדוק האם המדיניות של בית הספר בנושא עומדת בסטנדרטים הקבועים בחוק.

החוק קובע ששילוב ההורים צריך לכלול אירועים מסוימים: מפגש שנתי בין הורים למורים שבו מסבירים להורים על חובותיהם, מספר מפגשים נוספים בשעות ובמיקומים הנוחים להורים, ושיתוף הורים בארגון אירועים אלו ואירועים נוספים במסגרת הלימודית.

בנוסף, כל מדיניות צריכה להתייחס לאופן שבו בית הספר וההורים יעבדו יחד כדי לשפר את הישגי התלמידים: תכנית לימודים ברמה גבוהה, תקשורת טובה בין הורים לבית הספר (הכוללת הסבר מפורט על תכנית הלימודים וחובות התלמידים), והגדרת תפקיד ההורים בשיפור ההישגים של התלמידים.

לפי החוק, כל בית ספר ומינהל חינוך צריכים לספק הדרכות וקורסים להורים, שיציידו אותם בכלים הנדרשים בכדי לתמוך בילדים (במיוחד להורים מרקע חברתי-כלכלי נמוך, שלא דוברים אנגלית, או עם מוגבלויות).⁹

ברמה של המדינות הבודדות, כבר נכון לינואר 2010, 39 מדינות בארה"ב ומחוז קולומביה חוקקו חוקים הקוראים ליישום החוק הפדראלי בנושא שילוב הורים.¹⁰

מדיניות מדינת מרילנד

במדינת מרילנד אותו שני מסמכים המגדירים מדיניות שיתוף פעולה עם הורים, אחד עבור מסגרות לגיל הרך,¹¹ ואחד עבור בתי ספר (כולל pre-school, כלומר מגן טרום חובה ועד לכיתה י"ב).¹²

⁹ <https://www2.ed.gov/policy/elsec/leg/esea02/pg2.html#sec1118>

¹⁰ Mapp, Karen L., and Paul J. Kuttner. "Partners in Education: A Dual Capacity-Building Framework for Family-School Partnerships." *SEDL* (2013).

¹¹ The Maryland Family Engagement Coalition, The Early Childhood Family Engagement Framework: Maryland's Vision for Engaging Families with Young Children, 2016

https://earlychildhood.marylandpublicschools.org/system/files/filedepot/4/md_fam_engage.pdf

¹² Division of Student, Family and School Support Maryland State Department of Education, Maryland's PreK-12 Family Engagement Framework, a Shared Responsibility, 2016

לפי המסמכים, מעורבות ההורים הינה האחריות המשותפת של משפחות, בתי הספר והקהילה, ומטרתם היא לתמוך בלמידה ובהישגים של התלמידים באופן רציף מלידה ועד לגיל בית הספר. אחריות זו קיימת לגבי כל מסגרת שבה הילד לומד: הבית, מסגרות חינוך וטיפול בגיל הרך, בית הספר, תכניות לאחר בית הספר, מוסדות דתיים ופעילויות קהילתיות. יש לבנות מערכות יחסים חזקות עם משפחות שמעודדות well-being של המשפחות, מערכות יחסים חזקות בין הורים לילדים והזדמנויות מתמשכות ללמידה ולהתפתחות של ההורים והילדים. לבתי ספר וארגונים קהילתיים אחרים אחריות משותפת לערב את המשפחות בדרך משמעותית שמכבדת את תרבותן, ולמשפחות יש אחריות לתמוך בלמידה ובהתפתחות הילדים.

תרשים 5 – ה- Belief Statement של מרילנד

Family engagement is a shared responsibility of families, schools, and communities to support student learning and achievement, continuous from birth through the school-age years. It occurs across various settings wherever children learn--in the home, early childhood settings, school, after-school programs, faith-based institutions, and community programs and activities. Family engagement includes building relationships with families that support their well-being, sustaining strong parent-child relationships, and providing opportunities for ongoing learning and development of both parents and children. As a shared responsibility, schools and other community agencies and organizations are committed to engaging families in meaningful and culturally respectful ways, and families are committed to actively supporting their children's learning and development.

אסטרטגיה לגיל הרך

מסגרת המעורבות המשפחתית במרילנד לגיל הרך מפורטת במסמך Maryland's Early Childhood Family Engagement Framework ובנויה כך:

1. עקרונות בסיסיים המציבים את המעורבות המשפחתית כמרכיב מרכזי בחינוך וטיפול בגיל הרך.
2. יעדים משותפים לשילוב ושיתוף הורים במערכת החינוך.
3. אסטרטגיות אפקטיביות לשילוב הורים במערכות חינוך לגיל הרך כמקור השראה למסגרות.

עקרונות

המסמך מציג מספר עקרונות בסיסיים:

1. **מערכות יחסים חיוביות, מכבדות ואמפתיות בין הצוות החינוכי להורים** כבסיס לאסטרטגיית מעורבות משפחתית מוצלחת.
2. **אסטרטגיה למעורבות משפחתית צריכה לענות על הצרכים של הורים** בעלי הכנסה נמוכה. אוכלוסייה זו מתמודדת עם מכשולים רבים בשיתוף פעולה עם מוסד החינוך: קשיים כלכליים שדורשים ממנה לעבוד שעות ארוכות וקשיחות, ומחסומי שפה ותרבות. האסטרטגיה למעורבות הורים צריכה לקחת בחשבון היבטים אלו.
3. **אסטרטגיה למעורבות משפחתית פועלת במסגרת רחבה יותר של מדיניות חינוך לגיל הרך**. חשוב להעריך את האימפקט של מסמכי מדיניות קיימים ופוטנציאליים לגיל הרך על שילוב ההורים במערכת.

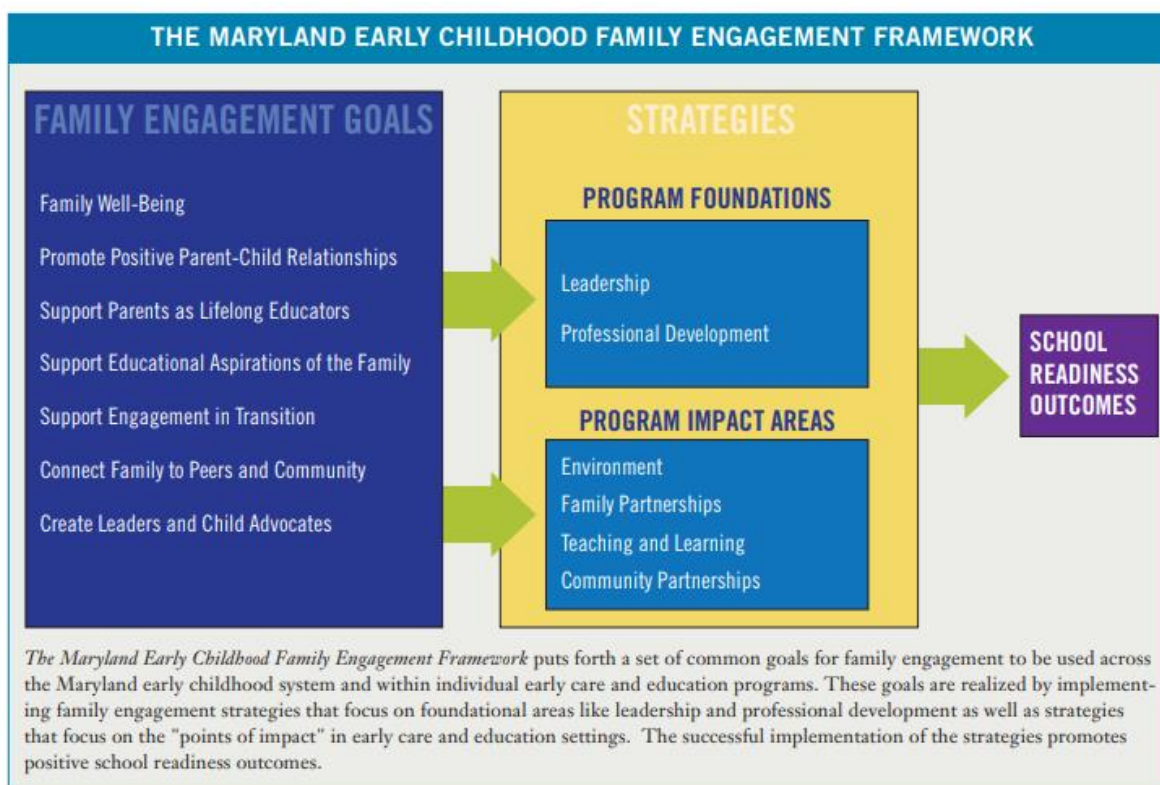
יעדים

במסמך מוגדרים 7 יעדים להשגה בשיתוף פעולה בין המשפחות למסגרות:

1. **רווחה משפחתית (well-being)** – הפרקטיקות למעורבות הורים צריכות לעודד בטיחות, בריאות ויציבות פיננסית של המשפחות.
2. **עידוד מערכות יחסים חיוביות בין הורים וילדים** – מחקרים רבים מראים קשר חזק בין מערכות יחסים חיוביות בין ילדים להורים והישגים טובים בלימודים.
3. **תמיכה בהורים כמחנכים של הילדים לאורך כל חייהם** – משפחות והורים הם המורים הראשונים של הילדים. מרילנד צריכה לתמוך ביוזמות שמחזקות ומעודדות את תפקיד הורים כמחנכים ראשונים.
4. **תמיכה בשאיפות החינוכיות של המשפחה** – מדינת מרילנד צריכה לתמוך ביוזמות שמעודדות הורים לקדם את תחומי העניין שלהם באמצעות: חינוך, הכשרות מקצועיות ודרכים אחרות שתומכות בהורים ובקריירה שלהם. מחקרים רבים מראים שיש קשר חיובי בין חינוך של הורים, במיוחד של אימהות, והישגים חיוביים של הילדים.
5. **תמיכה במשפחות במעברים בין מסגרות חינוך וטיפול לגיל הרך** – תמיכה יזומה בהורים במעברים בין מסגרות שונות בגיל הרך (לרוב בין מסגרות לגלגלי לידה עד 3 ל-3-6) ותמיכה במעבר מחינוך קדם יסודי לחינוך יסודי.
6. **היזמות צריכות לחבר בין משפחות למשפחות אחרות ולקהילה** – רשתות חברתיות הן מקור תמיכה מרכזי עבור משפחות עם ילדים קטנים. הורים יכולים ללמוד אחד מהשני ויכולים לעזור אחד לשני. מדינת מרילנד מעודדת יוזמות שבדרכים פורמליות ולא פורמליות, מעודדות היווצרות של קשרים בין משפחות.

7. תמיכה בהפיכת המשפחות למנהיגים ושגרירים של הילדים – כאשר ההורים חזקים, הם יכולים להיות מקור לכוח המוביל שינוי חיובי. לכן, צריך לתמוך בפיתוח מנהיגות הורים ובשילובם בקבלת החלטות ובפיתוח ובתכנון תכניות ומדיניות.

תרשים 6 – אסטרטגיית מרילנד לגיל הרך "The Maryland Early Childhood Family Engagement Framework"

אסטרטגיה לבתי הספר

מטרת מסמך "PreK-12 Family Engagement Framework" היא להשפיע על תהליכי החשיבה והפעילויות בנושא שילוב הורים, ברמת המדינה, המחוז ובית הספר. המסמך נותן למחנכים כללי משחק שתומכים ומעודדים מערכות יחסים חיוביות עם הורים שבהן מורים והורים מצוידיים בכלים הנכונים בכדי לתמוך בהישגים הלימודיים של התלמידים.

המסמך כולל:

- עקרונות וחזון.
- הסבר על התפתחות מדיניות שילוב ההורים במרילנד.
- עבור כל אחד מהעקרונות – הסבר מפורט ודוגמאות של פרקטיקות שיכולות לעזור במימוש של אותו עקרון.

עקרונות

העקרונות העומדים בבסיס המדיניות הם:

- יצירת סביבה מסבירת פנים.
- עידוד שותפות בין בתי ספר, משפחות וקהילות.
- תמיכה בלמידה ובהצלחה של התלמידים.
- בניית מיומנויות ויכולות בקרב צוותי החינוך בבתי ספר.
- קידום תקשורת אפקטיבית בין הבית לבית המסגרת.

חזון

משפחות, צוותי חינוך וחברי קהילה עובדים יחד כשותפים, בעלי אחריות הדדית, ידע, כישורים וביטחון כדי לשפר את ההישגים של כל התלמידים. בכדי להשיג את החזון צריך:

- לפתח קשרים חיוביים, מכבדים ואמפתיים בין בית הספר למשפחות, המשמשים כבסיס לאסטרטגיות שיתוף פעולה. האסטרטגיות חייבות להיות מלוות באמצעים מתאימים כדי לענות על הצרכים הספציפיים של כל המשפחות במרילנד.
- משפחות, צוותי חינוך וחברי קהילה חייבים לתמוך בכל הילדים.
- משפחות, צוותי חינוך וחברי קהילה חייבים לתמוך בלימוד הילדים בבית ובבית הספר.
- למשפחות, לצוותי החינוך ולקהילה אחריות הדדית לשפר את ההישגים של התלמידים על ידי תמיכה בשיתוף פעולה עם ההורים.
- מחלקת החינוך הממלכתית במרילנד, מערכות בתי ספר אזוריות ובתי ספר חייבים לספק הכשרה מתמשכת כדי שההורים והמורים יוכלו להיות שותפים מלאים, לקבל החלטות מושכלות ולתמוך באופן אפקטיבי בילדים.

סינגפור

משרד החינוך בסינגפור פרסם קווים מנחים לפיתוח שותפות חיובית בין הבית ובית הספר. קווים מנחים אלו מופנים להורים וכוללים¹³:

1. שיחות קבועות עם המורים על נושאים לימודיים ולא לימודיים, על מנת להנחות טוב יותר את התפתחות הילד.

- בדיקת שיטת התקשורת המועדפת על מורים – הם לא נדרשים לשתף את מס' הטלפון הנייד שלהם.
- הבנה שמורים לא יכולים להגיב לפניות מיידית.

2. סיוע לילד להתחבר לאחרים:

- עבודה עם מורים כדי לסייע לילד לכבד שוני ולפתור אי הסכמות.
- לתת לבית הספר לאמת עובדות בכל תקרית לפני נקיטת פעולה, כדי להבטיח תוצאה אובייקטיבית והוגנת לכל הצדדים.

3. סיוע לילד לפתח הרגלים טובים:

- ליצור סביבה ביתית שתאפשר לילד ליהנות מקריאה ולסיים את שיעורי הבית בעצמו.
- לעודד את הילד לחיות חיים בריאים, מאוזנים והכוללים מספק זמן לשינה ולמשחק.

4. סיוע לילד לנהל את עצמו:

- להנחות את הילד לנהל את זמנו.
- לעודד את הילד לסייע במטלות הבית.

צרפת

מסמך "Dessine moi un parent Stratégie nationale de soutien à la parentalité 2018-2022" או "צייר לי הורה – אסטרטגיה לאומית לתמיכה בהורים", הינו אסטרטגיה לאומית במגוון רחב של נושאים הקשורים להורים, שמטרתה לתמוך בהורים הצרפתים בהתמודדות עם האתגרים הרבים עמם הם מתמודדים. **אחד מתוך הנושאים הרבים שהמסמך עוסק בהם הוא שילוב ושיתוף הורים במערכת החינוך.** הנושאים האחרים הינם: (1) אסטרטגית תמיכה בהורים לילדים בגיל הרך, (2) אסטרטגית תמיכה בהורים לילדים בגילאי 6-11, (3) אסטרטגית תמיכה בהורים של ילדים בגיל התבגרות, (4) סוגיות בנושאי שוויון, (5) תמיכה בהורים במצבים של בעיות משפחתיות או בתהליך גירושין, (6) תמיכה במשפחות במצבים קשים על מנת לשמור על זכויות הילדים, ו- (7) עידוד תמיכה הדדית בין הילדים¹⁴.

¹³ Guidelines for school-home partnership, Singapore Ministry of Education, <https://www.moe.gov.sg/docs/default-source/document/media/press/2019/guidelines-for-school-home-partnership.pdf>

¹⁴ Dessine moi un parent - Stratégie nationale de soutien à la parentalité 2018-2022

חזון

החזון בפרק העוסק בקשר בין בית הספר והמשפחות הוא שיפור מערכת היחסים והשותפות בין משפחות לבית הספר על מנת לסייע לבנות קהילה חינוכית בטוחה. הפרק מעודד את ההורים לבנות שיתוף פעולה עם צוותי החינוך ובכך לתמוך בהצלחה האקדמית ובהישגים של התלמידים.

עקרונות

שלושת העקרונות העומדים בבסיס החזון לשילוב הורים במערכת החינוך בצרפת הם:

1. מערכות יחסים חיוביות ואיכותיות בין המשפחות לבין הצוות החינוכי, הכוללות התחשבות במצבי נכות, מהוות גורם מפתח להישגים חינוכיים של הילדים ולמניעת נשירה של התלמידים. קשר הורה-מורה חיובי הינו השקעה בהצלחה האקדמית של הילד.
2. התרחשות אירועים בתוך המשפחה עשויה להשפיע על הישגי הילדים. התרחשות אירוע משמעותי בתוך המשפחה כגון: גירוש של ההורים, קונפליקט בתוך המשפחה אצל ילדים בגיל ההתבגרות, מחלות בתוך המשפחה וכד', משפיעים על הישגי הילדים.
3. בניית מערכת יחסים בין המשפחה לבין בית ספר עשויה להיתקל במכשולים, למשל מחסומי שפה ותרבות.

נורבגיה

בנורבגיה, בדומה לצרפת, קיימת אסטרטגיה כללית לתמיכה בהורים, המגדירה קווים מנחים במגוון רחב של נושאים הקשורים להורות לילדים בגילאי הגן ובתי הספר היסודיים. פרק במסמך האסטרטגיה מתאר את המדיניות הנורבגית בנושא שיתוף פעולה בין ההורים למערכת החינוך¹⁵.

אסטרטגיה לשילוב הורים בגנים

ההורים והגן צריכים לשתף פעולה ולשתף במידע בנוגע להתפתחות הילד ופעילויות הגן. שיתוף פעולה בין הבית לגן צריך לשרת את האינטרסים של הילד, ובמסגרתו ההורים והגנים נושאים באחריות משותפת לקידום הרווחה והתפתחות הילד. אם הצוות החינוכי חושש כי לילד יש צרכים מיוחדים המצריכים תשומת לב מיוחדת, על הצוות לידע את ההורים על זכותם לקבל אבחון מקצועי. למרות הנאמר, לא חלה חובה על הגן לתת שירותי הדרכה להורים.

¹⁵ Trykke foreldre – trygge barn Regjeringens strategi for foreldrestøtte (2018–2021)

חובות הגן כלפי ההורים הן:

- **לקדם שיתוף פעולה ותקשורת עם ההורים.** שיתופי הפעולה צריכים להתקיים גם ברמה של הילד הבודד וגם ברמה של הקבוצה.
- **לקדם תקשורת** בינו לבין ההורים על ידי העברת מידעים להורים באופן תדיר. מידעים אלו כוללים מידע חשוב על רווחתו, התפתחותו והתקדמותו בלמידה של הילד.
- גם ההורים וגם הצוות החינוכי צריכים **להתייחס לגן כאל מוסד חברתי עם ערכים.**
- **לעשות מאמץ לא לייצר קונפליקט** בין הדרישות של הצוות החינוכי מהילדים והדרישות של המשפחה מהילדים.

אסטרטגיה לשילוב הורים בבית ספר

בית הספר הוא זה שצריך לקבוע הסדרים לשיתוף פעולה ולהוביל את התקשורת. עם זאת, ההורים מהווים גורם מפתח בהישגים החיוביים של ילדיהם. למרות שחלק מבתי הספר נותנים הדרכה להורים, **לא חלה חובה על מוסד הלימודים לתת הדרכה כזו.** כמו כן, **שיתוף פעולה בין הבית לבית הספר הוא באחריות בית הספר וההורים כאחד, והמורים לא אחראים לדאוג לכך שההורים יעקבו אחר התוצאות וההישגים של הילדים.**

4. ביבליוגרפיה

1. The National Parent Forum of Scotland, Review of the impact of the Scottish Schools (Parental Involvement) Act 2006
2. Scottish Government, "Learning together" Scotland's national action plan on parental involvement, parental engagement ,family learning and learning at home 2018-2021, (August 2018)
3. Aberdeenshire Council, Parental Involvement and Engagement Strategy and Action Plan 2018-2021 Learning together in Aberdeenshire, live document last revised on 7th February 2019
4. Department of Education, Employment and Workplace Relations. "Family–School Partnerships Framework: A Guide for Schools and Families." (2008)
5. Ontario. Ministry of Education. *Parents in Partnership: A Parent Engagement Policy for Ontario Schools*. W. Ross MacDonald School Resource Services Library, 2013.
6. Mapp, Karen L., and Paul J. Kuttner. "Partners in Education: A Dual Capacity-Building Framework for Family-School Partnerships." *SEDL* (2013).
7. The Maryland Family Engagement Coalition, The Early Childhood Family Engagement Framework: Maryland's Vision for Engaging Families with Young Children, 2016
8. Division of Student, Family and School Support Maryland State Department of Education, Maryland's PreK-12 Family Engagement Framework, a Shared Responsibility, 2016
9. Dessine moi un parent - Stratégie nationale de soutien à la parentalité 2018-2022
10. Trygge foreldre – trygge barn Regjeringens strategi for foreldrestøtte (2018–2021)

Websites:

11. <https://education.gov.scot/scottish-education-system/policy-for-scottish-education/developing-the-education-profession/Parental%20engagement%20and%20family%20learning>
12. <https://www.gov.scot/publications/2019-national-improvement-framework-improvement-plan/pages/6/>
13. Scottish Schools (Parental Involvement) Act 2006:
<http://www.legislation.gov.uk/asp/2006/8/crossheading/involvement-ambitions-objectives-and-performance>
14. <https://www2.ed.gov/policy/elsec/leg/esea02/pg2.html#sec1118>
15. https://earlychildhood.marylandpublicschools.org/system/files/filedepot/4/md_fam_en_gage.pdf

-
16. Guidelines for school-home partnership, Singapore Ministry of Education,
<https://www.moe.gov.sg/docs/default-source/document/media/press/2019/guidelines-for-school-home-partnership.pdf>